

Secretariaat P.G. Arissen
p/a Dijkstraat 11
6658 AG Beneden-Leeuwen

Contact:
Drs. L. Bezemer
0610101851/secretaris@vng gelderland.nl

Onderwerp:
Zorg over financiële positie gemeenten

Datum:
23 juni 2020

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Excellentie, geachte mevrouw Ollongren,

De financiële nood is hoog bij gemeenten. Wij merken dat in alle contacten met gemeenten en gemeenten geven dat ook duidelijk aan in uw richting en naar de andere leden van het kabinet en de fracties in de Tweede Kamer. Dat gebeurt niet zomaar. Er zijn ernstige financiële redenen die leiden tot het massaal sturen van brieven naar u als eerstverantwoordelijk minister, naar uw collega van financiën en naar de leden van de Tweede Kamer.

De gedecentraliseerde taken in het Sociaal domein (waaronder WMO, Jeugdzorg en participatie) zijn door de gemeenten voortvarend en doortastend opgepakt om voor de mensen waar het om gaat, hulp te bieden die gericht is op een zo goed mogelijk persoonlijk leven, in de eigen leefomgeving en op deelname aan de samenleving.

Nu gemeenten enkele jaren aan de slag zijn met dit takenpakket zien we enerzijds een groei in het gebruik waardoor er kostenstijging is ontstaan en anderzijds een achtergrond van doorwerking van afgesproken bezuinigingen bij de decentralisatie. Parallel daaraan werkt het lagere investeringsniveau van de Rijksoverheid door in een algemene daling van de inkomsten van gemeenten, verder versterkt door de ingeboekte opschalingskorting van het kabinet.

Dit voorjaar is daar de problematiek van de gevolgen van het coronavirus bijgekomen. En dan gaat het niet alleen om de direct met corona samenhangende kosten. We zien een brede uitstraling van de gevolgen. GGD 's worden stevig ingezet om de gevolgen van het virus in toom te houden en te beperken. Dat kost menskracht en materiaal (bv. afgeschermd locaties waar onderzoek kan worden gedaan), brandweereenheden springen in veel gevallen bij. Ook dat genereert kosten.

We zien de gevolgen in het club- en buurthuiswerk en kleine maatschappelijke instellingen waar de verkoop van een kopje koffie onderdeel is van de kurk waarop de exploitatie drijft, die valt nu weg doordat ouderen en anderen niet kunnen komen. Het ergste is dat daarmee ontmoeting wegvalt, wat nu stopt en sluit komt niet meer terug.

We zien het bij de vele kleine culturele instellingen en musea in de dorpen en steden. Met veel kunst- en vliegwerk en vooral met veel enthousiasme hield men dat in stand. Door corona valt de belangstelling vaak volledig weg. Wat moet je dan met de doorlopende kosten?

We zien meer mensen bij de gemeentelijke loketten om een uitkering of voor andere hulp. Het aantal uitkeringen en leningen stijgt.

Je wilt de gevolgen van eenzaamheid en isolement doorbreken, maar dan stuit je op de beperkingen door de coronamaatregelen enerzijds en anderzijds door de beperkingen in financiële mogelijkheden om iets te organiseren of aan te bieden.

De herverdeling van de algemene Uitkering hangt veel gemeenten als een zwaard van Damocles boven het hoofd. Waar je nu door de begrotingsproblematiek en de onverwachte uitgaven inteert op je reserves, lijken de mogelijkheden te verdampen om tot gezond financieel beleid en noodzakelijke reservevorming te komen, zeker wanneer de calculaties van de huidige bekende herverdeeleffecten worden gespiegeld aan de lopende begroting.

Die samenhang leidt tot ernstige druk op de financiële positie van gemeenten, ook in Gelderland. Het geld kan maar een keer worden uitgegeven en daardoor zijn gemeenten gedwongen keuzes te maken om op andere taken te verminderen c.q. taken af te bouwen. Inwoners merken een versraling of beëindiging van taken van hun gemeente voor hen. En het financieel perspectief toont in de huidige situatie geen verbetering, zolang de ernstige discrepantie tussen het gebruik van zorgtaken, de gevolgen van corona over de volle breedte van het gemeentelijk takenpakket en de incidentele en structurele rijksbijdrage aan de bekostiging zo ver uiteen liggen.

Als bestuur van VNG Gelderland dringen we er daarom bij u, onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan op verhoging van de bijdragen voor de gemeenten, een verhouding die recht doet aan de grote opgave waar we in Nederland als eerste overheid, de gemeenten, voor staan. We moeten komen tot een beter financieel perspectief voor gemeenten. Dan blijven er mogelijkheden om de andere gemeentelijke taken en de komende grote opgaven (energietransitie, klimaat, omgevingswet en betaalbare woningen) op te pakken.

Wanneer dat perspectief voor de kosten voor het Sociaal domein er komt geeft dat voor gemeenten ruimte om inzet te leveren voor de grote uitdagingen van energietransitie en klimaatverandering, invoering van de Omgevingswet, de behoefte aan (gediversifieerde) woningbouw, terugdringen van ondermijning en andere nijpende problemen. Het gaat daarbij ook om een sterk en vitaal lokaal bestuur dat in staat is als nabije overheid te werken aan de ontwikkeling van de samenleving. De financiële last die nu in toenemende mate op gemeenten gaat drukken leidt tot aantasting van de rol van de gemeente als lokale overheid. Hoe kunnen gemeenten de grote uitdagingen, die door het Rijk gevraagd worden, aan zonder de middelen daartoe? Wat gaat dat betekenen voor onze inwoners?

Wij rekenen daarom op uw inzet en resultaat om tot een doorbraak in deze problematiek te komen. Dat kan in het komende overleg met ons parlement. In het kader van de aanpak van corona wordt een appèl gedaan op samen optrekken.

Dat vragen we u, dat vragen we het kabinet, dat vragen we ons parlement: laten we samen de schouders eronder zetten en de middelen voor gemeenten beschikbaar stellen die daarvoor nodig zijn. Dat is de beste basis voor een goed economisch en sociaal herstel.

Wij zijn beschikbaar voor overleg en meedenken over de oplossingsrichting.

Hoogachtend,

Mr. L.J. Verhulst
Voorzitter bestuur VNG Gelderland

P. G. Arissen
Secretaris bestuur VNG Gelderland

Afschriften van deze brief worden verzonden aan leden van de Tweede Kamer, Bestuur VNG, Gelderse VNG-commissieleden, Provincie Gelderland, Gelderse gemeenten, VNG-afdelingen